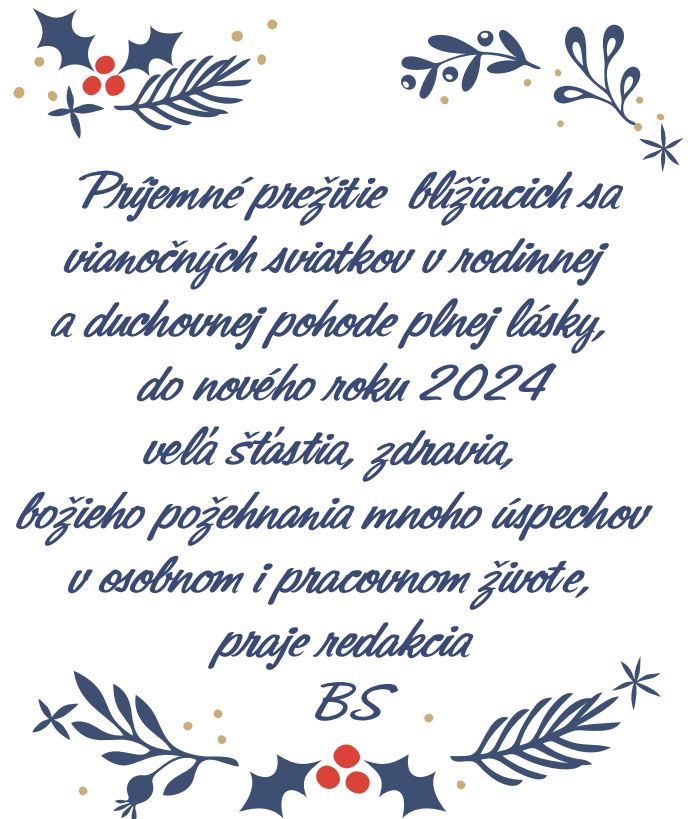

OBČASNÍK SAMOSPRÁVY MESTSKEJ ČASTI KOŠICE – BARCA ROČNÍK XXXIII. ČÍSLO 4 DECEMBER 2023

Občasník samosprávy Mestskej časti Košice – Barca, Abovská 32, 040 17 Košice – Barca, IČO 00691003, mubarca@barca.sk, EV 3162/09, ISSN 1339-083X.
Erb udelený v roku 1785, prvá písomná zmienka o obci je z roku 1215, a to uvedená vo Varadínskom registri, pôvodne samostatná obec – od roku 1990 Mestská časť Košíc.

BARČIANSKY SÚČASNÍK

*Príjemné prežitie blížiacich sa
vianočných sviatkov v rodinnej
a duchovnej pohode plnej lásky,
do nového roku 2024
veľa šťastia, zdravia,
božieho požehnania mnoho úspechov
v osobnom i pracovnom živote,
praje redakcia*

BS

Z rokovaní

Starosta mestskej časti zvolal. 6. zasadnutie miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Barca, ktoré sa uskutočnilo dňa 13.12.2023 (streda) o 16,00 hod. v zasedačke na 1. poschodí, Abovská 32, s programom, ktorý bol nasledovný:

1. Otvorenie
 - a) Schválenie programu rokovania, b) Voľba návrhovej komisie, c) Určenie overovateľov zápisnice
2. Podnety občanov
3. Kontrola uznesení
4. Informácia starostu a predsedov komisií o činnosti
5. Správa hlavného kontrolóra o výsledku kontroly
6. Plán kontrolnej činnosti na 1. polrok 2024
7. Poskytnutie dotácie
8. Prijatie daru – pozemok pod komunikáciou Radlinského
9. Dopyty a podnety poslancov
10. Rôzne
11. Záver

(pokračovanie na str. 2)

Rokovanie viedol starosta Ing. Gabriel Krištof, v rámci pracovného predsedníctva aj p. PhDr. Mária Kmecová - prednostka úradu a kontrolórka JUDr. Mária Želinská. Starosta konštatoval stopercentnú účasť poslancov, zhodnotil prítomnosť poslancov s tým, že miestne zastupiteľstvo je uznášaniaschopné. Za overovateľov zápisnice určil p. Mariana Kačmára a Kuruca Maroša. Za skrutátora bol schválený pán Marek Balogh a do návrhovej komisie boli zvolení p. Kuruc Jozef Mgr. a Marek Rusnák. Poslanec p. Marian Kačmár navrhol stiahnutie bodu 8 – prijatie daru s tým, že navrhol bod –7A Memorandum o vzájomnej pomoci...P. poslanec Dušan Pracko navrhol ako bod 8 Zmena účelu použitia poplatku za rozvoj. Program rokovania bol schválený.

Bližšie k niektorým bodom rokovania

2. Podnety občanov

V rámci podnetov občanov vystúpili občania p. Mgr. Bočkovová, p. Ing. Salzer a p. Ing. Sedlák Dušan vo veci riešenia infraštruktúry v daných lokalitách. Miestne zastupiteľstvo po vystúpeniach a rozprave poslancov predmetné požiadavky boli vzaté na vedomie.

4. Informácia starostu o činnosti od posledného zasadnutia MZ

Od zasadnutia miestneho zastupiteľstva v mesiaci september, sa starosta zúčastnil viacerých rokovaní, o niektorých z nich je vhodné informovať miestne zastupiteľstvo, resp. verejnosť:

- Dňa 19.9.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia s p. Bálintom zo spoločnosti EUROVIA SK, a.s., ohľadne riešenia komunikácie Podnikateľská..

- Dňa 27.9.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia s generálnym riaditeľom NDS v Bratislave, vo veci riešenia havarijnej situácie podjazdu ku Katastrálnemu úradu v Košiciach spolu s mestským poslancom doc. PhDr. Viliamom Knapom.

- Dňa 28.9.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia ktoré bolo zvolané zástupcom MČ Košice – Juh, p. Viliamom Knapom, za účasti zástupcov NDS v Košiciach, MČ Šebastovce, VVS a.s., zástupcov mesta Košice a Okresného úradu, ohľadne riešenia havarijnej situácie podjazdu ku Katastrálnemu úradu v Košiciach.

- Dňa 28.9.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil mimoriadneho rokovania rady starostov zvolanej primátorom mesta Košice vo veci znižovania podielových daní pre MČ.

- Dňa 3.10.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia so zástupcami mesta Košice vo veci riešenia cyklochodníka, ktorý bude prechádzať cez MČ Barca až do Šebastoviec

- Dňa 3.10.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia na Krajskom dopravnom inšpektoráte vo veci riešenia podnetu zvýšeného prechodu áut v ranných hodinách cez ul. Osloboditeľov – Tešedíkova a odbočovania na obslužnú komunikáciu cez dvojitzú plnú čiaru, následne požiadavka na častejšie kontroly dopravnej polície.

- V dňoch 4.10.2023 – 6.10.2023 sa zúčastnil pracovného stretnutia starostov a primátorov v Podbanskom, ktoré zabezpečovalo Regionálne vzdelávacie centrum Košice vo veciach otázok pre samosprávy obce.

- Dňa 10.10.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia s riaditeľom závodu VVS a.s., z. Košice vo veci novej spolupráce pri výstavbe vodovodu a kanalizácie na ul. Berzeviczyho.

- Dňa 10.10.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil pracovného stretnutia na ÚHA v súvislosti s procesom zmien a doplnkov Územného plánu zóny Barca.

- Dňa 12.10.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia na referáte dopravy MMK (ranný dispečing za účasti mestskej a štátnej polície) vo veci riešenia taktiež podnetu zvýšeného prechodu áut v ranných hodinách cez ul. Osloboditeľov – Tešedíkova a iných podnetov.

- Dňa 16.10.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil pracovného stretnutia s f. EU ADVICE s.r.o., ohľadne prípravy žiadosti pre výzvu na budovanie vodovodu a kanalizácie s „Programu Slovensko“ na ul. Berzeviczyho.

- Dňa 17.10.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil pracovného stretnutia za účelom oboznámenia sa s predkladanou dokumentáciou a súvisiacimi povoloovacími procesmi pre stavbu Strategické územie Valaliky - Externá infraštruktúra.

- Dňa 17.10.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil pracovného stretnutia s podnikateľmi na ul. Podnikateľská vo veci možnosti a spôsobu rekonštrukcie predmetnej komunikácie.

- Dňa 18.10.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil ako hosť na hudobno – speváckej súťaži „Zlatý Slávik 2023“ pre klientov zariadení sociálnych služieb v priestoroch kultúrneho domu.

- Dňa 18.10.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil zasadnutia Rady materskej školy v Košiciach - Barci, ul. Hečková 13.

- Dňa 19.10.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil pri príležitosti „Mesiaca úcty k starším“ stretnutia s klubmi dôchodcov v kultúrnom dome v Košiciach – Barci.

- Dňa 25.10.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil prezentácie o činnosti Správy mestskej zelene v Košiciach.

- Dňa 26.10.2023 v dopoludňajších hodi-

nách sa zúčastnil stretnutia na odd. ŽP mesta Košice ohľadne konzultácie riešenia podnetu občana MČ Barca.

- Dňa 27.9.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia so zástupcami NDS a.s., vedúcim oddelenia správy, prevádzky a údržby vo veci čistenia zelených plôch od nánosov hliny na ul. Osloboditeľov.

- Dňa 6.11.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil konania vo veci kolaudácie garáže na ul. Hečkova 14, Košice, zvolanej stavebným úradom v Košiciach.

- V dňoch 7.11.2023 – 9.11.2023 sa zúčastnil konzultačného pracovného stretnutia - školenia s JUDr. Jozefom Sotolárom na tému „Aktuálne otázky samosprávy obcí a miest“, na Štrbskom Plese.

- Dňa 10.11.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil prezentácie nového územného plánu v rozpracovanosti, v priestoroch Magistrátu mesta Košice.

- Dňa 14.11.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil rokovania vo veci územného konania ČSPHM Košice - Barca, zvolanej stavebným úradom v Košiciach.

- Dňa 15.11.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia s odd. ŽP mesta Košice ohľadne konzultácie riešenia podnetu občanov MČ Barca.

- Dňa 20.11.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia ohľadne nakrúcania reportáže vo veci riešenia podjazdu ku Katastrálnemu úradu v Košiciach.

- Dňa 21.11.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil pracovného stretnutia s f. EU ADVICE s.r.o., ohľadne konzultácie k príprave žiadosti pre výzvu na budovanie vodovodu a kanalizácie s „Programu Slovensko“ na ul. Berzeviczyho.

- Dňa 23.11.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil osobného stretnutia s p. Salzerom, ohľadne konzultácie k príprave žiadosti pre výzvu na budovanie vodovodu a kanalizácie s „Programu Slovensko“ na ul. Berzeviczyho.

- Dňa 23.11.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil pracovného stretnutia starostov malých mestských častí.

- Dňa 24.11.2023 sa zúčastnil mimoriadneho zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Košiciach.

- Dňa 27.11.2023 v dopoludňajších hodinách sa sa zúčastnil mimoriadneho rokovania rady starostov.

- Dňa 29.11.2023 v popoludňajších hodinách som sa zúčastnil na prerokovaní Návrhu Územnoplánovacej dokumentácie „Územný plán zóny Barca, Zmeny a doplnky č.10/2023.

- Dňa 29.11.2023 v poobedňajších hodinách som zúčastnil mimoriadneho zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Košiciach.

- Dňa 4.12.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil pracovného stretnutia starostov MČ s primátorom.

- Dňa 5.12.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia s obyvateľmi našej MČ Košice Barca, ktorí dovŕšili svoj vek 80 rokov.

- Dňa 6.12.2023 v popoludňajších hodinách sa zúčastnil stretnutia pri príležitosti uvítania do života našich najmenších obyvateľov Barce s ich rodičmi.

- Dňa 7.12.2023 v dopoludňajších hodinách sa zúčastnil rokovania rady starostov za účelom prerokovania programu pred zasadnutím Mestského zastupiteľstva, ktoré je plánované na deň 12.12.2023.

V bode 5 Správa hlavného kontrolóra o výsledku kontroly

bol predložený písomný materiál s príslušnými závermi. Miestne zastupiteľstvo MČ Košice – Barca vzalo na vedomie správu o vykonaných kontrolách.

V bode 6 Plán kontrolnej činnosti na 1. polrok 2024

Miestne zastupiteľstvo MČ Košice – Barca

1. s c h v a ľ u j e plán kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky na I. polrok

2. p o v e r u j e hlavnú kontrolórku v zmysle zák. č. 357/2015 Z.z. o finančnej kontrole audite v znení neskorších predpisov výkonom kontrol v zmysle plánu kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky na 1. polrok 2024

BOD 7 Poskytnutie dotácie

Miestne zastupiteľstvo MČ Košice – Barca, berie na vedomie žiadosť o poskytnutie dotácie Združenia Nová Barca na vybudovanie verejného vodovodu a verejnej kanalizácie b, súhlasí s investičným výdavkom na prefinancovanie verejného vodovodu a kanalizácie „IBV pod Hospodárskym dvorom“

Bod 7A Memorandum o vzájomnej spolupráci

Miestne zastupiteľstvo MČ Košice – Barca schvaľuje memorandum o porozumení a vzájomnej spolupráci pri vybudovaní vodovodu a kanalizácie v lokalite Nová Barca, časť Pod družstvom v mestskej časti Košice - Barca

Bod 8 Zmena účelu použitia poplatku za rozvoj

Rozpočtové hospodárenie mestskej časti v závere roka sa riadi schválenou 2. úpravou rozpočtu pre rok 2023 v septembri tohto roka a nevykazuje zásadné odchýlky od nastaveného finančného plánu. Individuálne v prípade potreby sú rozpočtové presuny vykonávané na základe rozpočtových opatrení starostu v súlade s príslušným splnomocňujúcim uznesením miestneho zastupiteľstva. Rozpočet mestskej časti ďalšiu úpravu rozpočtu v aktuálnom čase nevyžaduje.

Napriek tomu, že mestská časť doposiaľ nezostavila návrh rozpočtu na budúci rozpočtový rok z dôvodu nevyjasnených príjmových vstupov nadväzných na mestský rozpočet po vstupe mesta do krízového režimu a krátení podielových daní pre mestské časti na základe interného príkazu primátora mesta, v rámci rozpočtového procesu však pripravuje a zvažuje možnosti financovania výdavkových aktivít na budúci rok. V tejto súvislosti bola na zasadnutí finančnej komisie dňa 22.11.2023 prerokovaná možnosť uvoľnenia prostriedkov investičného úveru na financovanie výdavkových aktivít mestskej časti v budúcom roku predovšetkým na kapitálové výdavky alebo bežné výdavky súvisiace s investičnou výstavbou. Jedná sa o zmenu účelového určenia použitia nevyčerpaného výnosu poplatku za rozvoj – podielu pre mestskú časť za rok 2021 poskytnutého mestom Košice v roku 2022 a za rok 2022 poskytnutého v roku 2023. Použitie výnosu poplatku za rozvoj je presne vymedzené v zákone č. 447/2015 Z.z., mestská časť ho nemôže použiť na akýkoľvek investičný výdavok a podlieha každoročnému zúčtovaniu s rozpočtom mesta pri spracovaní záverečného účtu mestskej časti a mesta Košice. Podľa § 11 ods. 2 písm. g) zákona je možné použiť výnos poplatku na výstavbu miestnej komunikácie, preto navrhujeme časť nákladov na výstavbu komunikácie Zichyho účtovne vysporiadať z poplatku za rozvoj a uvoľniť tak prostriedky investičného úveru, o ktorých rozhoduje výhradne mestská časť t.j. miestne zastupiteľstvo ho môže schváliť na ľubovoľný účel podľa svojho uváženia.

Pri tejto zmene účelového určenia zostáva naďalej zachovaná pôvodná výška rozpočtových prostriedkov na výstavbu komunikácie Zichyho aj na ďalšie investičné aktivity (obstaranie projektových dokumentácií na komunikácie, výstavba a napojenie infraštruktúry Berzeviczyho), pričom kódy zdrojov, kategorizácia, funkčná a ekonomická klasifikácia zostávajú nezmenené.

Na základe súhlasu finančnej komisie a na základe jej odporúčania navrhujeme uznesením schváliť použitie nevyčerpaného zostatku podielu výnosu poplatku za rozvoj za rok 2021 poskytnutého mestom Košice v roku 2022 a za rok 2022 poskytnutého v roku 2023 na prefinancovanie časti nákladov na výstavbu komunikácie Zichyho. Takto uvoľnené prostriedky investičného úveru budú zapracované do rozpočtu na účel schválený miestnym zastupiteľstvom pri schvaľovaní budúcoročného rozpočtu.

Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Košice – Barca

a) berie na vedomie informáciu o rozpočtovom hospodárení mestskej časti Košice-Barca
b) schvaľuje použitie nevyčerpaného zostatku výnosu poplatku za rozvoj za rok 2021 poskytnutého v roku 2022 a za rok 2022 poskytnutého 2023 na prefinancovanie časti nákladov na výstavbu komunikácie Zichyho.

Bod 9 Dopyty a podnety poslancov

Miestne zastupiteľstvo Mestskej časti Košice – Barca berie na vedomie dopyty.

V závere rokovania starosta zažalal príjemné sviatky a pozval poslancov na kapustnicu v sobotu 16. 12. 2023.

Vianočné posedenie pre „80 a viacročných“

Príjemné, kedysi už tradičné, posedenie pre našich „80 a viacročných“ obyvateľov sme po dlhšej pauze znova obnovili a usporiadali v utorok, 5.12.2023.

Úvodného slova sa ujala naša kolegyňa p. Danka Bednárová a následne p. starosta Ing. Gabriel Krištof.

Posedenie pri občerstvení a kávičke našim starším spríjemnili deti zo Základnej školy z Barce svojim krásnym spevom, tancom, či hraním na hudobné nástroje, za čo im aj ich učiteľom, ktorí ich doprevádzali, zo srdca ďakujeme.

MK

Barčiansky bál

Náš obľúbený a už tradičný Barčiansky bál nás neobíde ani v novom roku. Už teraz sa tešíme na spoločnú zábavu so skupinou Rendošovci, veľa dobrého jedla, pitia a ešte lepšej nálady. Barčiansky bál sa tentokrát uskutoční v piatok, 9. februára 2024 so začiatkom o 19:00 hod. Vstupné: 50,-€/osoba. Lístky budú v predaji od 8.1.2024 a môžete si ich zakúpiť LEN OSOBNĚ na miestnom úrade počas stránkových hodín. Rezervácie lístkov nie sú možné. S kúpou určite neváhajte, nakoľko priestory kultúrneho domu sú obmedzené.

Už teraz sa tešíme na spoločné stretnutie a veríme, že pripravený program i nové gastronomické zážitky, prispievajú k príjemnému prežitiu počas Barčianskeho bálu.

Úcta k starším

Október je mesiac, ktorý je oslavou jesene života a pripomienkou úcty k starším ľuďom, ktorá by mala byť nepretržitá po celý rok, pretože oni si ju zaslúžia. Naši predškôláci pri príležitosti „Mesiaca októbra-mesiac úcty k starším“ navštívili Domov sociálnych služieb v Barci dňa 11.10.2023. Potešili srdiečka starých

pásmom krásnej pesničky, básničky a tančeka. Hneď v úvode im prejavili úctu svojou milou prívítankou. Vystúpenie bolo naplnené vzájomnou radosťou, úsmevom na tvári a silným potleskom. Na záver čakalo na naše deti milé sladké prekvapenie.

Mgr. Zuzana Galajdová Tr. učiteľka IV. Triedy

Blížia sa Vianoce, čas, kedy sa každý úsmev, iskra v očiach a pohľadenie ráta dvojnásobkom. Naše deti z materskej školy na Hečkovej 13 dňa 07.12.2023 vyčarili úsmev a pomyselné pohľadenie starším v DSS Via lux v Barci.

Blížia sa Vianoce

Stretnutie s najstaršími občanmi

Dňa 5.12.2023 po trojročnej pauze sa z iniciatívy starostu MČ KE – Barca p. Ing. Gabriela Krištofa obnovila tradícia stretnutia najstarších občanov, ktorí dosiahli vek 80 a viac rokov.

V pekne mikulášsko – vianočne upravenej sále, o čo sa postarali pracovníčky MÚ, prítomných privítala p. D. Bednárová, p. starosta v príhovore vyzdvihol ich zásluhy, ktoré za svojho života poskytli pre svoje rodiny i celú spoločnosť. K slávnostnej atmosfére prispel nie len krásny kultúrny program, ale i pozdravy od detí

– žiakov ZŠ Barca pod vedením svojich pani učiteliek. Patrí im veľké poďakovanie, ktoré vyjadril srdečný potlesk.

Pri občerstvení celé dopoludnie bolo naplnené pohodou, družnými rozhovormi a radosťou zo vzájomných stretnutí. Nesmierne si návrat tejto tradície ceníme a úprimne ďakujeme všetkým, ktorí sa o to pričínili. Veď v našom veku sú nám všetkým takéto chvíľky veľmi vzácné.

Marcela Daruová
účastníčka podujatia

K predvianočnej nálade v našej mestskej časti okrem adventného venca v exteriéri pri kostole a vianočného osvetlenia na stĺpoch verejného osvetlenia určite prispeje aj výzdoba a prip-

Predvianočná atmosféra

ravený priestor pri miestnom úrade, a to na prežitie predvianočnej atmosféry, ku ktorej nebude chýbať kapustnica, či rôzne predvianočné dobroty a iné. Veríme, že tí, ktorí prídu, resp. prišli, neboli sklamaní.

Október – Mesiac úcty k starším

Stretnutie členov Seniorskeho klubu a Klubu kresťanských dôchodcov pri príležitosti Mesiaca úcty k starším sa konalo dňa 19.10.2023 v Kultúrnom dome v Barci.

Vyššie 50 účastníkov v pekne upravenej sále potesil príhovor p. M. Sedláčkovej, predsedníčky sociálno-

kultúrnej komisie, p. starostu G. Krištofa i pekný kultúrny program spevokolu žiakov ZŠ Barca pod vedením p. učiteľky Fenkovej. Prítomným bol poskytnuté malé občerstvenie a sladká pozornosť od p. starostu. Celé popoludnie sa nieslo v príjemnej atmosfére, družných rozhovoroch a tradične vystú-

pením kapely Kentucky Jack. Pri týchto vzájomných stretnutiach pookrejú seniori na tele i na duši, a preto všetkým, ktorí na nás myslia a neľutujú svoj čas a vynaloženú námahu, aby si uctili naše šediny, patrí naše veľké a úprimné poďakovanie.

M. Daruová, preds. samosprávy Seniorskeho klubu

Zanikne Barca ?

Aktuálne médiami prebieha diskusia o redukcii mestských častí (MČ). Táto diskusia trvá dlhšie, ale tentoraz naberá reálne kontúry. Poslanec mestského zastupiteľstva a zároveň starosta MČ Dargovských hrdinov (Furča) pán Babušik, zastupujúci najväčší poslanecký klub v mestskom zastupiteľstve, predložil 24.11.2023 návrh s vytvorením od 9 do 11 obvodov, kde sa počíta so zlučovaním MČ a de facto s likvidáciou všetkých malých MČ bez akýchkoľvek diskusií s ostatnými, bez prejednávania v rade starostov iba tak, z pozície moci poslanca. Drzosť najväčšieho zrna. Ja, pán poslanec ja môžem predkladať návrhy aké chcem. Nakoniec jeho návrh neprešiel. Pár starostov veľkých MČ zvolalo stretnutie, kde sa zúčastnilo 6 z 8 „sídliškových“ mestských častí (bez malých MČ). Tam sa dohodli na zrušení malých MČ. Napriek tomu, že práve veľké MČ majú niekoľko násobne vyššie náklady na prevádzku, ktoré by sa dali ušetriť ich zrušením, zlúčením či spojením do už aj tak jedného stavebne zrasteného mesta (celku), tie sa rozhodli alibisticky šetriť inde. Zaujímavý je aj fakt, že okrem MČ KVP väčšinu prác – služieb v ich častiach realizuje Mesto Košice cez mestské podniky. Chystajú sa teda zrušiť tzv. „dedinské“ MČ, ktoré majú stáročnú históriu a k mestu Košice boli pričlenené za komunizmu v 60-tych a 70-tych rokoch minulého storočia bez ich súhlasu ako kedysi: o nás – bez nás. Nastáva paradox - „sídliškové“ MČ so 60 -70-ročnou históriou plánujú rušiť 800-ročné MČ.

Áký osud čaká Barcu po zmene zákona umožňujúcom zlučovanie mestských častí? Informácia v skratke.

Schválením novely zákona číslo 401/1990 Zb., bol v Košiciach zrušený základný nástroj demokracie - referendum, čiže právo slobodne rozhodnúť občanom, obyvateľom mesta resp. mestských častí a vyjadriť sa k svojej ďalšej existencii.

No a kto o tom chce rozhodovať?

► Poslanci mestského zastupiteľstva, ktorí sami z rozpočtu ročne rozdelia 600 tisíc eur. (skoro ročný rozpočet Barce).

► Starostovia veľkých MČ, ktorých úrady stoja ročne 12 miliónov a ktorí sú zároveň poslancami mestského zastupiteľstva a niektorí aj KSK za nemalé odmeny.

► poslanci mestského zastupiteľstva, ktorí sú zároveň poslancami miestnych zastupiteľstiev vo veľkých MČ a stoja ročne takmer 500 tisíc €.

Títo ľudia idú vraj zmenou počtu MČ zefektívniť samosprávu v Košiciach.

Na porovnanie: malé MČ stoja ročne mesto na podielových daniach 5 miliónov a poslanci malých MČ 70 tisíc €.

Uvedené čísla nie sú výmysel. Sú to reálne sumy uvedené v rozpočte mesta a MČ

Malé MČ už dlhodobo nie sú spokojné s finančným prerozdelením podielových daní, ktoré predstavujú pre malé MČ cca jednu tretinu z podielových daní na občana mesta Košice, nehovoriac o miestnych daniach, kde len časť

miestnych daní – daň z nehnuteľnosti za Barcu predstavuje každoročne vyše 2 miliónov EUR bez toho, aby sa aspoň niečo vrátilo do mestskej časti.

Napriek navyšovaniu poplatkov a daní v Košiciach, platca (občan) nevidí žiadne zlepšenie v poskytovaní služieb resp. v zlepšení rozvoja obce.

Áno samospráva stojí peniaze, je to služba pre občana. Áno podme riešiť samosprávu a financie. Každá zmena vyvolá ďalšiu a tá nemusí priniesť šetrenie. Kým nemáme v rukách žiadnu finančnú analýzu, je ťažko riešiť ďalšie návrhy, ktoré sú len o politickom egu niektorých poslancov a už vôbec im nejde o občana.

Ponúkajú sa nám dve možnosti: zostať súčasťou Košíc a nechať zaniknúť našu históriu, investície a rozvoj - alebo zabojsť o samostatnosť!

Aj keď je to legislatívne v tomto momente veľmi zložitá. V rámci svojich kompetencií sa snažím všetkými prostriedkami zastávať Barcu, ale ak sa nič nezmení o budúcnosti mestských častí budú rozhodovať a možno rozhodnú poslanci mesta Košice - ľudia z ktorých mnohí ani nevedia kde je Barca, či Šebastovce alebo iné malé mestské časti. Považujem túto problematiku za dôležitú preto aj tento článok prezentujem aj v Barčianskom súčasníku. Ak máte chuť sa do debaty na túto tému zapojiť, určite budeme radi za každý podnet a argument.

Ing. Gabriel Krištof - starosta

Uvítanie detí

Na krásny Mikulášsky deň, sme v Kultúrnom dome v Barci, zažili veľmi milé stretnutie.

Uvítali sme naše novonarodené detičky v Barci za doprovodu ich rodičov. Veríme, že sa všetci na stretnutí dobre cítili. P. starosta Ing. Gabriel Krištof, odovzdal v mene Mestskej časti Košice – Barca všetkým prítomným pamätné listy na tento významný deň aj s malou pozornosťou vo forme detskej knižky a poukážky na nákup v OC Galéria. Naším novým „Barčianikom“ prajeme hlavne veľa zdravia a rodičom veľa radosti z ich detičiek. MK

Výstava zvierat

V priebehu víkendu 21. a 22. októbra sa uskutočnila XIII. Výstava zvierat Východoslovenského regiónu s medzinárodnou účasťou v Košiciach – Barci, ktorú organizoval Slovenský zväz chovateľov ZO, I, v Košiciach. Spolu s našimi chovateľmi vystavovali svoje zvieratá aj chovatelia z Maďarska, Poľska a družobných organizácií Geča, Velká Ida a Trebvišov.

Výstavy sa zúčastnilo 145 kusov hydiny, 503 kusov holubov, exotické vtáctvo 115 ku-

Cena víťaza expozície bola odovzdaná aj pánovi Pavlovi Sedlákovi z Barce, ktorý si prevzal pohár z rúk zástupcu starostu Maroša Kuruca a pána Pavla Lacku.

Bližšie už malá fotoreportáž z výstavy.

ww

sov a králiky 110 kusov. Výstavu otvoril riaditeľ výstavy a predseda ZO pán František Vasil, k prítomným sa prihovril aj starosta mestskej časti Ing. Gabriel Krištof, ktorý zažlel úspešný priebeh výstavy a príjemné zážitky. Výstava bola ukončená slávnostným vyhodnotením a odovzdaním čestných cien, pohárov

šampiónov a víťazov expozície, resp. cena Memoriál Imricha Molčana a cena oblasťného výboru. Jednotlivé ceny postupne odovzdávali zástupca starostu pán Maroš Kuruc a zástupca riaditeľa výstavy pán Pavel Lacko, potom pán Boris Bocko a pán MVDr. Jozef Tirpák.

Ako sa správať v MHD a na ceste

Dňa 28.09.2023 sa deti z materskej školy Hečkova 13 vybrali spolu s pani učiteľkami na edukačnú aktivitu do areálu Anička. „Hurá, ide sa na výlet!“ Takáto radosť sa niesla našou škôlkou už od samého rána. K zážitku z edukácie sme prispeli aj tým, že na dopravu sme využili autobus MHD a vďaka tomu mali naše deti zážitok zo samotnej cesty. Zároveň sme túto formu dopravy využili aj v rámci edukácie detí, ako sa správať v dopravnom prostriedku, ako reagovať na skupinové presuny v teréne a neodmysliteľnou súčasťou bolo sledovanie dopravných situácií v reálnej premávke z pozície chodca. Park Anička bol skutočným rajom pre naše deti. Na detskom ihrisku sa deti vyšantili do sýtosti. Vyskúšali si aj

jazdu na bicykloch či kolobežkách. Očarilo ich aj minizoo a hry v pieskovisku.

Vzdelávať deti formou zážitkového učenia nám príde ako najvhodnejší nástroj, ako deti nie len niečo zažijú, ale sa mnohému naučia.

Bc.Miriam Kantorová
Riaditeľka MŠ Hečkova 13

ROZPIS ZÁPASOV FBC BARCA STARŠIA PRÍPRAVKA

22.10. 2023 Levoča

FbK QuickBall Levoča - ŠŠK Stars Lipany

FBC BARCA - FBC Mikuláš Prešov

ŠŠK Stars Lipany - **FBC BARCA**

FBC Mikuláš Prešov - FbK QuickBall Levoča

FbK QuickBall Levoča - **FBC BARCA**

ŠŠK Stars Lipany - FBC Mikuláš Prešov

12.11. 2023 Sabinov

FBC Mikuláš Prešov - FBC Predator Sabinov

ŠŠK Stars Lipany - **FBC BARCA**

FBC BARCA - FBC Predator Sabinov

ŠŠK Stars Lipany - FBC Mikuláš Prešov

FBC Predator Sabinov - ŠŠK Stars Lipany

FBC BARCA - FBC Mikuláš Prešov

3.12. 2023 Košice

FBC Predator Sabinov - FBA Košice

FBK Surikaty Košice - **FBC BARCA**

FBC BARCA - FBA Košice

FBA Košice - FBK Surikaty Košice

FBC BARCA - FBC Predator Sabinov

17.12. 2023 Prešov

FBC BARCA - FBC Mikuláš Prešov

FBA Košice - FbK QuickBall Levoča

FbK QuickBall Levoča - FBC Mikuláš Prešov

FBC BARCA - FBA Košice

FbK QuickBall Levoča - **FBC BARCA**

FBC Mikuláš Prešov FBA Košice

Florbalisti v Levoči

Florbalový klub FBC BARCA sa prihlásil v sezone 2023/2024 do florbalovej ligy Staršia prípravka VÝCHOD, veková kategória je rok narodenia 2013-2014. Máme za sebou prvé kolo odohrané v Levoči. Chlapci si zmerali sily v prvom kole v troch zápasoch s rovesníkmi z Prešova, Lipian a z Levoče. predviedli bojovný výkon v ktorom sa striedali horšie a lepšie chvíľky. Vo výbornej atmosfére vytvorenej rodičmi a rodinnými príslušníkmi sa hralo chlapcom veľmi dobre a chceli sa pred nimi predviesť, čo sa im aj podarilo. Získali sme cenné skúsenosti do ďalších kôl a vieme v čom sa máme zlepšovať. Je to naša prvá oficiálna sezóna. Verím že náš herný prejav bude od zápasu k zápasu lepší a lepší. Fotospomienka na Levoču a v ďalšom rozpis zápasov so súpermi do konca roka.

Schodisko Krátka

Napriek zložitej finančnej situácii mestská časť postupne zabezpečila z hľadiska bezpečnosti rekonštrukciu schodísk, osobitne pri farskom kostole, z úrovne od VIA LUXU na Abovskú, schody na Abovskej 32 pri miestnom úrade a v poslednom období schody a prejazd pre imobilných na ulici Krátka s napojením na Abovskú ulicu.

Plachého míľa

Pri príležitosti nášho víťazstva v behu Plachého míľa nás 8. novembra poctili svojou návštevou: samotný pán Plachý, pán Buc, ktorý je hlavným organizátorom Plachého míľa a pán Sepeši, ktorý je členom olympijského klubu.

Nášmu tímu, ktorý v rámci škôl získal na súťaži najviac bodov, odovzdali pohár primátora mesta Košice (15. ročník). Pán Plachý sa prihovril našim žiakom a pospomínali sme

na jeho krásne bežecké úspechy v behu na 800 m na olympijských hrách.

Všetkým našim žiakom ďakujeme za reprezentáciu školy a prajeme veľa podobných úspechov.

Plachého míľa - beh

Vo štvrtok 2. novembra 2023 sa v Mestskom parku konal 15. ročník Plachého míľa.

Naši bežci sa postavili na štart a pokúsili sa prekonať svojich rovesníkov. V behoch na 400, 800 a 1609m (1 míľa) sa o výborné umiestnenie vo svojich kategóriách pre našu školu postarali:

1. miesto: E. Kušnírová (3.B)
2. miesto: J. Kellyová (8. roč.)
3. miesto: Z. M. Čižmárová (1.B),
A. Mihoková (8. roč.),

M. Dragun (8. roč.) a
M. Jurček (9. roč.)

Žiakom k umiestneniu blahoželáme a za reprezentáciu školy ďakujeme aj ďalším našim bežcom:

T. Takács (1.B), K. Hudáková (3.A), V. Lastivka (3.B), L. Karčáková (4.A), P. Chlebák (4.B), D. Matiová (4.B), T. Hájniková (5.B), M. Ganzarčík (5.B), E. Puchallová (5.B)

Opäť nový kalendár

Súčasne s týmto súčasníkom sa Vám dostáva do rúk aj kalendár „Barca 2024“.

Miestna samospráva Barce Vám opäť ponúka kalendár, ktorý sa priamo viaže k súčasnosti, resp. zobrazuje fotografie našej mestskej časti Košice - Barca. Tento rok je zameraný na rôzne významné dominanty, či zaujímavé objekty i kaštiele, a to z pohľadu fotografa ex-starostu František Krištofa, p. Rada Mlýnka z letiska, p. Ernesta Tokára z Audi centrum Košice a p. fotografa z komunity Active life.

Ide v poradí už o 20. vydanie kalendára s tematikou Barce, ktorá má za cieľ pri-niesť do povedomia heraldické symboly Barce i predstaviť bližšie Mestskú časť Barca, každým rokom z iného pohľadu. Tentokrát z pohľadov viacerých fotografov.

Veríme, že Vás kalendár aj tento rok zaujme a posluží k dobrej orientácii.

Podakovanie podnikateľským subjektom

Ďakujem Vám všetkým podnikateľským subjektom za prejavení priazeň, dôveru a spoluprácu v uplynulom náročnom roku 2023. V novom roku 2024 Vám prajem pevné zdravie, úspechy vo Vašej činnosti, pohodu v rodine a spokojnosť vo Vašej práci v rámci Vašej spoločnosti za mestskú časť Košice - Barca

Ing. Gabriel Krištof – starosta

Novembrová spomienka na osobnosť

príslušného VZN a vzoru ocenenia budú ocenenia odovzdané.

Pri príležitosti životného jubilea, 85 rokov života, pozdravil vdp. Vincenta Janitora starosta p. Ladislav Bulko spolu so zástupcom p. Františkom Krištofom a v mene svojom i občanov Barce mu odovzdali kyticu kvetov na znak úcty a vďaky, aj v súvislosti so schválením ocenenia. Vitalita vdp. Vincenta Janitora, jeho stále aktívna činnosť s ľuďmi a znalosť súčasnej

Na 28. zasadnutí Miestneho zastupiteľstva Košice - Barca dňa 28. 1. 1998 v nadväznosti na zasadnutie dňa 6. 8. 1997- kedy bolo oboznámené s možnosťou a podmienkami udelenia ocenení „Čestný občan mesta, mestskej časti“, Cena mesta Košice, Cenu primátora mesta“ a návrhy poslancov boli predložené ešte v októbri 1997, a to na udelenie titulu pre vdp. Vincenta Janitora, ktorý v Barci pôsobil takmer 30 rokov, t.č. bol kňaz na odpočinku bývajúcí v MČ Juh a pre vdp. Štefana Farkaša, ktorý v Barci pôsobil takmer 10 rokov, v tom čase bol farár v Dlhé nad Cirochou, schválilo pre nich uznesením ocenenie „Čestný občan mestskej časti Košice - Barca“. Požadované zdôvodnenie ocenenia a jeho záverovanie navrhol p. poslanec František Krištof. MZ udelenie čestného občianstva jednomyselne schválilo s tým, že po doriešení

situácie v spoločnosti, ako vyplynulo zo spoločného rozhovoru, bola príjemným poznaním, ktoré by mohlo otvoriť oči mnohým z nás pri orientácii sa v dnešnej politickej a spoločenskej situácii. Nemali by sme na neho zabúdať, a keď už nie osobne, tak aspoň pri modlitbe na neho si častejšie spomenúť, veď bol a je našim duchovným otcom takmer tri desaťročia. Bližšie k jeho prierezu života: Vdp. Vincent Janitor, kňaz košickej arcidiecézy, narodený 19. januára 1913 v Malej Ide, vysvätený na kňaza 2. februára 1937 v Košiciach už tiež nie je medzi nami. Pôsobil vo farnostiach Široké, Šarišské Dravce, Bajerov, Košice - Barca - takmer tridsať rokov a ako kňaz na dôchodku pôsobil v Košiciach na Južnej fare. S kresťanskou vierou v zmŕtvychvstanie a v nádeji, že sa raz všetci stretne u nebeského Otca, dňa 18. marca 1998, v 86. roku života

a v 52. roku kňazstva, zaopatrený sviatosťami odovzdal svoju dušu Pánovi. Pohrebné obrady spojené so zádušnou svätou omšou, ktorú celebraval arcibiskup Mons. Alojz Tkáč spolu s ďalšími kňazmi košickej arcidiecézy sa konali v sobotu 21. marca 1998 o 10,00 hod. v rím. kat. kostole v Malej Ide za účasti príbuzných a množstva veriacich z Barce i z iných farností. Telesné pozostatky zosnulého, za prítomnosti kňazov a rehoľníkov košickej arcidiecézy, značného množstva veriacich z Barce, z Košíc, Malej Ily a miest jeho pôsobenia, boli uložené na miestnom cintoríne pri kostole v Malej Ide.

V súvislosti so skutočnosťou, že sa vdp. Janitor nedožil odovzdania Čestného občianstva „in natura“, dohodol sa starosta pán Ladislav Bulko a p. František Krištof, že každý rok v novembri prídu k hrobu vdp. Vincenta Janitora a v mene MČ Košice - Barca prinesú kvety a sviecu spojené s modlitbou, o čom informovali aj miestne zastupiteľstvo. Odvtedy každý rok je navštevovaný tento hrob v Malej Ide, minimálne funkčným starostom alebo jeho zástupcom. Foto z tohto roku, ktoré má miesto aj v novom kalendári.

Podľa vdp. Vincenta Janitora je aj pomenovaná jedna z ulíc v lokalite cintorín - hospodársky dvor, čo schválila mestská názvoslovná komisia a mestské zastupiteľstvo.

Osvetlenie kaštiela

Zlepšovanie verejného osvetlenia patrí k základným prioritám samosprávy mestskej časti, tak tomu bolo aj v poslednom období, po realizácii úprav priestorov pri miestnom úrade - kaštieli, kde boli nainštalované dobové svietidlá, ktoré osvetľujú verejný priestor pri úrade i pošte.

Máme za sebou prvý sneh, ktorým nás obdaril ešte záver novembra, a to v priebehu dvoch dní vyše dvadsať centimetrov, našťastie postupne po tých 10 cm. Situácia sa priebežne zvládla, samozrejme opakovali sa niektoré problémy, odhŕňanie snehu na chodníky, naspäť hádzanie snehu na cestu - kto z koho, kto bude mať navrch. Stav údržby kontrolovalo aj vedenie labutí, ktorým sa nepáčil vysoký stav snehu v parku. V súčasnosti sú už zazimované mimo parku.

Prvý sneh máme za sebou, ako to bude ďalej, uvidíme, čo nám táto zima prinesie.

Už pár rokov sa hovorí o tzv. chodníkovej novele, či píše o tom, že obec má „čistiť aj chodníky“, čo sa mediálne dokonale rozoberá, veľakrát bez poznania skutkovej podstaty, reálneho prístupu či rovnako platných zákonov.

Mestská časť má doplnené technické vybavenie ďalším menším traktorom, ktorý by mal prispieť ku komfortnejšiemu čisteniu hlavne chodníkov, čím by aj zimná údržba mohla byť o niečo ľahšia.

Tu si však treba znovu povedať, čo zahŕňa zimná údržba, lebo je potrebné si to opäť zopakovať :

- v prvom rade je to zabezpečenie zjazdnosti na hlavných komunikáciách a komunikáciách so sklonom, potom postupne zjazdnosť ostatných cestných komunikácií, parkovísk, chodníkov a iných verejných priestranstiev a predovšetkým je to odhŕňanie snehu pri určitej hrúbke snehovej pokrývky a posyp. Iné je to pri kalamite 20 – 50 cm snehu a iné pri jednocentimetrovej snehovej pokrývke poprašku. V tomto smere má mestská časť prijatý plán zimnej údržby, ktorý zabezpečuje postupnú činnosť od strojovej až po ručnú, v závislosti od hrúbky snehu.

- Už roky dozadu pre úzke chodníky na úzkych uliciach vyzývame občanov prostredníctvom Barčianskeho súčasnika, aby ich nečistili, len pred vchodom, prípadne pred výjazdom z pozemku – napr. ulice Horovova, Kostrova, Poničanova, Radlinského, Matičná...., nakoľko pri strojnom odhŕňaní týchto ulíc dochádza k ich opätovnému zasypaniu.

- V osobitných prípadoch na úzkych uliciach robí problém aj parkovanie na chodníkoch, či komunikáciách – Svetlá, Bronzová, Čkalovová, Strieborná..... resp. neupravujú sa nespavené chodníky, prípadne kde nie sú chodníky dostatočne široké.

Aká bude zima?

- Pripomíname, že v zimných podmienkach je vodič povinný prispôbiť jazdu stavu a povahe vozovky – nechovať sa pri jazde ako v lete, resp. použiť vhodné prostriedky na zabezpečenie zjazdnosti napr. snehové reťaze.... a v rámci možnosti parkovať na svojom pozemku – vo vlastnom dvore, nakoľko parkovanie na chodníkoch je zakázané.

- Vyčistenie chodníka pri väčšej hrúbke snehu neznamená vyhádzat sneh na cestu, ktorú vyčistil pluh pri zabezpečovaní zjazdnosti, ale ako boli opakované upozornenia v Barčianskom súčasníku, v prípade úzkych komunikácií (a tých je v Barci dost) sneh radšej neupratovať a nechať priestor na komunikácií pre vozidlá i peších, pritom je nutné vypratať priestor pred vjazdom do dvora, vjazdom na nehnuteľnosť alebo prechod pre peších na chodníku. Zároveň všade kde je možné, sneh z chodníka odpratať do záhradky, resp. záhrady, a to samozrejme aj pri vjazdoch do dvorov, ktoré potom slúžia ako vyhýbacie priestory.

- Ďalším problémom sú zaparkované autá na miestnych komunikáciách – zákon jasne hovorí, že parkovať, resp. stáť na komunikácii je možné, ak ostane voľných 6 m. K tomu nie je potrebná ani dopravná značka je to zákonná povinnosť vodičov.....V takých prípadoch je problém odhŕnúť sneh pri úzkych cestách, keďže radlica má záber cca 3,5 m, či neparkovať na chodníkoch, čo je účinnosťou nového zákona už platné.

- Veríme, že normálny prístup vlastníkov k údržbe vytvorí potrebnú zjazdnosť. Veď aj historicky od rímskeho práva, či tereziánskeho zvykového práva bola samozrejmosťou starať sa o príslušné verejné priestory k vlastným pozemkom.

- Aj zákon o obecnom zriadení zákon 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v paragrafe 3 odsek 3 hovorí :

(3) Obyvateľ obce sa podieľa na rozvoji a zveľaďovaní obce a poskytuje pomoc orgánom obce. V súvislosti s tým je povinný

a) ochraňovať majetok obce a podieľať sa na nákladoch obce, vykonávať menšie obecné služby organizované obcou, ktoré sú určené na zlepšenie života, životného prostredia, ekonomických podmienok a sociálnych podmienok obyvateľov obce a sú vykonávané v záujme obce,

b) podieľať sa na ochrane a na zveľaďovaní životného prostredia v obci,

c) napomáhať udržiavať poriadok v obci, d) poskytovať osobnú pomoc a vecnú pomoc pri záchranných prácach a odstraňovaní následkov mimoriadnej udalosti v obci.

- Mestská časť v tomto smere prijala opatrenia na rozšírenie údržby verejných komunika-

cií a priestranstiev s tým, že rozšírila strojové a technické vybavenie a bude v tom pokračovať aj v budúcom roku. Chceme, aby sa stav údržby stále zlepšoval k čo najširšej spokojnosti občanov. Na druhej strane naraz a všade sa to nedá zvládnuť, pokiaľ k tomu nepriložíme ruky a ochotu pomôcť dobrej veci v prospech všetkých. A pozametať chodník pred domom už patrí k zdravému pohybu počas zimného obdobia.

Súčasná finančná situácia všeobecne je zložitá, nedostatok financií zo strany štátu sa už prejavuje na úrovni samospráv, a to aj na úrovni mesta Košice, ktoré začiatkom decembra prešli do krízového režimu s radom opatrení, ktoré možno pocítime aj na mestskej časti. Pripravené VZN o navýšení daní, poplatkov.... neboli mestským zastupiteľstvom prijaté, čo vyústi do problémov pri zostavovaní budúcoročného rozpočtu ale asi aj v obmedzení, dopravy, intervalov vývozu odpadov, zimná a letná údržbaUvidíme, ako to dopadne.

Kf

Rozšírenie sortimentu

Už sme si zvykli na nakupovanie vajčiek v piatok pred miestnym úradom, resp. pri kultúrnom dome. V poslednom čase je tu ponuka netradičných vajčiek so zelenou škrupinkou, sú veľmi podobné klasickým vajčkam aj chuťou.

Zelené vajcia znášajú sliepky araucany. Prvé sliepky tohto druhu našli u Indiánov z kmeňa Araucan v Čile, no chovajú sa už aj u nás. Vajčka obsahujú asi o 15 – 20 % cholesterolu menej ako bežné vajcia. Absorbujú ho škrupinka, i preto je sfarbená do zelena.

Orezy a výruby dřevín

Ako postupovať pri rezoch a výruboch dřevín, aby ste ich vykonalí správne a v súlade s platnou legislatívou?

Stromy sú živý organizmus. Často ste neradi, ak ich musíte zrezať, upraviť alebo odstrániť. Čo však robiť, ak svojím vzrastom prekážajú, sú potenciálnou hrozbou alebo nebudaj rušia signál? Ako správne postupovať pri týchto činnostiach, aby ste ich vykonalí správne a v súlade s platnou legislatívou?

Úpravy stromov alebo ich odstránenie sa pre niekoho môže zdať samozrejmosťou, avšak táto záležitosť nie je celkom jednoznačná. Treba počítať s faktom, že výruby dřevín podliehajú legislatívnemu procesu a pokuty za nelegálny výrub nie sú malé. Radí Peter Demčko, krajinný architekt, z jeho spracovaného materiálu vyberáme:

• V čom je po legislatívnej stránke rozdiel medzi výrubom a rezom dřeviny?

V prvom rade by som upozornil, že často sa používa nesprávny názov – tzv. „orez“. Správny je rez dřeviny. Používa ho aj vyhláška MŽP č. 170/2021 Z. z. v § 22, ods. 4, písm. e/. Výrub je fyzickým odstránením dřeviny z jej súčasného stanovišťa, a to buď len jeho povrchovej nadzemnej časti, alebo v odôvodnených prípadoch i celého koreňového systému. Rez je pestovateľský zásah, ktorý má za úlohu zlepšiť celkový zdravotný stav, fyziologickú a biomechanickú stabilitu (zdravý rast a vývoj, odolnosť proti chorobám a škodcom, vývratom a iným okolnostiam). Rezom dřeviny sa často zabezpečuje aj redukcia koruny s ohľadom na blízke stavebné objekty (budovy, zariadenia technických sietí, dopravné zariadenia a pod.). Po legislatívnej stránke na rez stromov vo všeobecnosti nie je potrebný súhlas, ak ho majiteľ vykonáva na svojom pozemku.

• Rez dřeviny alebo výrub môžete realizovať na vlastnom pozemku, alebo ak dřevina rastie u suseda, na ulici či na verejnom priestore a nejakou formou vám prekáža. V čom spočíva rozdiel?

Vlastník pozemku požiada o súhlas na výrub dřeviny príslušný orgán ochrany prírody a krajiny predpísaným spôsobom podaním žiadosti s príslušnými náležitosťami. Obsah žiadosti ustanovuje vyhláška MŽP č. 170/2021 Z. z. v § 22, ods. 8, kde sa uvádza: a/ meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu alebo názov alebo obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania, b/ označenie katastrálneho územia a pozemku, na ktorom dřevina rastie, s uvedením č. parcely katastra nehnuteľností a katastrálna mapa s vyznačenými dřevinami alebo iný doklad umožňujúci identifikáciu dřevín v teréne, c/ súhlas vlastníka alebo správcu pozemku, na ktorom dřevina rastie, alebo súhlas nájomcu pozemku, ak mu oprávnenie na výrub dřeviny vy-

plýva z nájomnej zmluvy, a doklad preukazujúci vlastníctvo alebo iný právny vzťah k pozemku, na ktorom dřevina rastie, d/ špecifikáciu dřeviny, ktorá sa má vyrábať, najmä jej druh, počet, zdravotný stav, obvod kmeňa meraný vo výške 130 cm nad zemou alebo tesne pod miestom rozkonárenia, ak túto výšku nedosahuje, alebo výmeru krovitého porastu, e/ odôvodnenie žiadosti.“

Pokiaľ chce majiteľ pozemku vykonať len rez dřeviny rastúcej na vlastnom pozemku, nepotrebuje žiaden súhlas, jedine že by pri realizácii mohlo dôjsť k ohrozeniu života, zdravia alebo majetku niekoho iného (napr. suseda), či by mohlo dôjsť k poškodeniu porastov alebo iných dřevín na obecnom či mestskom pozemku. Vtedy je potrebný súhlas dotknutých strán. Ak majiteľ pozemku žiada o povolenie výrubu dřevín rastúcich na cudzom pozemku, mal by postupovať v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z., § 47, ods. 3, kde sa uvádza: „Na výrub dřeviny sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny, ak tento zákon neustanovuje inak. Súhlas na výrub sa môže v odôvodnených prípadoch vydať len po posúdení ekologických a estetických funkcií dřeviny a vplyvov na zdravie človeka a so súhlasom vlastníka alebo správcu, prípadne nájomcu, ak mu takéto oprávnenie vyplýva z nájomnej zmluvy, pozemku, na ktorom dřevina rastie, ak žiadateľom nie je jeho vlastník, správca alebo nájomca a po vyznačení výrubu dřeviny.“ Inak obsah žiadosti ostáva rovnaký ako v prvom prípade.

• Kedy je najlepšie realizovať výrub dřevín? Aké je vhodné obdobie na rez?

Odporúčam riadiť sa platnou vyhláškou MŽP č. 170/2021 Z. z., ktorá uvádza v § 22, ods. 11: „Ak je výrub dřeviny odôvodnený, pri vydaní súhlasu na výrub dřeviny sa prihliada na to, aby sa vykonal najmä v období vegetačného pokoja, predovšetkým od 1. októbra do konca februára.“ Mimo tohto obdobia je možné dřeviny odstrániť len vo výnimočných prípadoch, napr. po živelných pohromách, búrkach, povodniach, po víchriciach, snehových kalamitách a pod. Toto obdobie je určené s ohľadom na životný cyklus dřevín, ako aj na životný cyklus fauny, napr. vtáčtva, ktoré využíva koruny dřevín na hniezdenie hlavne v jarnom období.

Pokiaľ ide o rez ovocných dřevín, ten sa riadi konkrétnym druhom, odrodou, vekom dřeviny, pestovateľským tvarom a pestovateľským zámerom. Problematika je príliš široká na to, aby som ju opísal v jednom článku. Pri okrasných dřevinách sa rez živých konárov vykonáva zvyčajne vo vegetačnom období od 1. apríla do 30. septembra s výnimkou obdobia pučania listov. Konáre odumreté či poškodené môžete odstraňovať priebežne podľa stavu. Aj pri okrasných

dřevinách platí, že konkrétny typ rezu závisí od konkrétneho druhu a odrody dřeviny, jeho veku, zdravotného stavu, pestovateľského zámeru, charakteru vegetačného prvku, ktorého je dřevina súčasťou, ako aj ďalších faktorov.

Častým dôvodom úpravy dřeviny je aj vytvoriť optickú bariéru od susedného pozemku. Podrobnosti o reze okrasných dřevín uvádza napr. Arboristický štandard. Rez stromov č. 1 a Arboristický štandard. Rez krov č. 5. Človek, ktorý sa odborne zaoberá starostlivosťou o dřeviny, sa nazýva arborista.

• Ako postupovať, aby boli výruby a rezy dřevín realizované legálne, v súlade s platnou legislatívou.

V prípadoch, keď zákon vyžaduje povolenie výrubu, je potrebné túto žiadosť podať príslušnému orgánu ochrany prírody a krajiny s predpísanými náležitosťami.

V prípade záhrad a záhradkárskeho osád je limitujúcim rozmerom obvod kmeňa dřeviny viac ako 80 cm, meraný vo výške 130 cm nad zemou. V zákone o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. sa v ods. 4, písm. c/ uvádza:

„Súhlas na výrub dřeviny sa nevyžaduje na stromy s obvodom kmeňa do 80 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, ak rastú v záhradách a záhradkárskeho osádach, okrem stromov rastúcich na pozemkoch,

ktoré sú územným plánom obce určené na zastavanie.“ (druh pozemku musí byť definovaný ako záhrada). V prípade ostatných dřevín je táto hodnota viac ako 40 cm, meraná vo výške 130 cm nad zemou. Obvod kmeňa sa meria vo výške 130 cm nad pôdnym povrchom, prípadne pod miestom najnižšieho rozkonárenia. Pri kroch sa zisťuje plošný priemer korún porastu.

Porast krov v intraviláne s plochou do 10 m² nevyžaduje povolenie výrubu, v extraviláne je táto hodnota do 20 m². Treba podotknúť, že výrub sa má realizovať až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia orgánu ochrany prírody a krajiny (táto zákonná lehota je v rozhodnutí orgánu ochrany prírody uvedená). Označenie dřevín povolených na výrub vykonáva v teréne orgán ochrany prírody predpísaným spôsobom.

Pokiaľ ide o rez, ak je vykonávaný na vlastnom pozemku, nie je potrebný súhlas na jeho realizáciu. Mal by byť vykonávaný vždy odborne, hoci svojpomocne, alebo certifikovaným arboristom, v prípade ovocných stromov napr. členom Slovenského záhradkárskeho zväzu. V prípade neodborného rezu dochádza k poškodeniu dřeviny, alebo aj k jej postupnému odumieraniu.

Pokiaľ ide o rez, po jeho vykonaní nie sú potrebné ďalšie kroky. Záleží od charakteru rezu, v prípade napr. udržiavacieho rezu je tento po-

trebné v určitých intervaloch opakovať, na to však neexistuje všeobecné pravidlo, je potrebné postupovať individuálne.

• Aký je vhodný postup v prípade živelných pohrôm, ak chcete odstrániť ich následky vo vzťahu k drevinám a pritom postupovať v zmysle zákona?

Zákon o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. definuje aj takéto prípady. V § 47, ods. 4 je uvedené: „Súhlas na výrub dreviny sa nevyžaduje“ a v písm. d/ „pri bezprostrednom ohrození zdravia alebo života človeka alebo pri bezprostrednej hrozbe vzniku značnej škody na majetku“. Vo vyhláške MŽP č. 170/2021 Z. z. sa uvádza v § 22, ods. 7: „Pod bezprostredným ohrozením zdravia alebo života človeka alebo značnej škody na majetku sa rozumie taký stav bezprostredného ohrozenia, ktorý je vyvolaný najmä nepredvídateľnou udalosťou nezávislou od ľudskej vôle, s ktorou sa spájajú následky týkajúce sa ohrozenia zdravia alebo života človeka alebo vzniku značnej škody na majetku. Ide najmä o úder blesku, povodeň, zemetrasenie, smršť, zosuv pôdy alebo eróziu.“ Finančnú výšku malej, väčšej či značnej škody spresňuje § 125 trestného zákona. Škodou malou sa rozumie škoda prevyšujúca sumu 266 €, škodou väčšou je suma dosahujúca najmenej desaťnásobok takej sumy. Značnou škodou môžeme označiť sumu dosahujúcu najmenej stonásobok takej sumy.

• V prípade bezprostredného ohrozenia života a majetku obyvateľov je možné

predmetnú drevinu odstrániť bezodkladne a do 5 dní od výrubu túto skutočnosť oznámiť predpísaným spôsobom orgánu ochrany prírody a krajiny – v tomto prípade príslušnému okresnému úradu životného prostredia, kde oznámenie zaevidujú a zistia, či spĺňa všetky predpísané náležitosti. Pokiaľ ich nespĺňa, úrad vyzve oznamovateľa na ich doplnenie. V prípade takéhoto oznámenia je vhodné zabezpečiť už pred výrubom dôkazový materiál, ideálne napr. fotodokumentáciu, pokiaľ to nie je možné, tak napr. svedectvo mestskej polície, suseda, okoloidúceho a pod. Tento dôkazový materiál je potom nutné pripojiť k oznámeniu o výrube. Takýto postup je možný nielen v prípade živelných pohrôm, ale aj odumretých drevín či drevín značne poškodených, ktoré bezprostredne ohrozujú životy, zdravie a majetok majiteľa pozemku či iných osôb.

• Je potrebný súhlas aj na výrub ovocných stromov?

Podľa ods. 4, písm. b/ zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. sa súhlas na výrub dreviny nevyžaduje „pri obnove produkčných ovocných drevín na účely výsadby nových ovocných drevín, ak sa ich výsadba uskutoční do 18 mesiacov odo dňa výrubu“. Ďalej v ods. 6/ sa uvádza povinnosť toho, kto drevinu vyrúbal, oznámiť túto skutočnosť písomne a zároveň preukázať splnenie podmienok na výrub orgánu ochrany prírody najneskôr do piatich dní od uskutočnenia výrubu. Lehotu na výsadbu nových ovocných drevín môže orgán och-

rany prírody na základe odôvodnenej žiadosti podanej pred uplynutím stanovenej lehoty predĺžiť, najviac však o 6 mesiacov.

• Čo v prípade, ak sa na pozemku nachádza invázna drevina?

V zákone o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z., v § 47, ods. 4 sa uvádza: „Súhlas na výrub dreviny sa nevyžaduje“ a ďalej písm. h/ „ak sa výrub vykonáva v súvislosti s odstraňovaním inváznych nepôvodných druhov drevín uvedených v zoznamoch podľa osobitných predpisov“. Tento zákon zároveň uvádza povinnosť tieto druhy odstraňovať. Zoznam týchto inváznych druhov je uvedený na stránke Štátnej ochrany prírody. Pokiaľ vlastník pozemku zistí, že niektorý z uvedených druhov rastie napr. na susednej parcele, je potrebné túto skutočnosť ohlásiť orgánu ochrany prírody a krajiny.

• Považujete za potrebné majiteľov pozemkov v rámci danej problematiky ešte na niečo upozorniť?

Výrub je poslednou možnosťou riešenia problému súvisiaceho s drevinou. Stromy, aj tie krátkoveké, plnia požadované funkcie nie roky, ale i desaťročia, takže sa určite oplatí pred ich prípadným výrubom zvážiť jeho opodstatnenie. Vypestovanie patričnej náhrady trvá často desaťročia, teda obdobie presahujúce niekedy i dĺžku jedného ľudského života.

Pôvodný materiál spracoval: Viliam Krížik, v spolupráci s krajinným architektom Dr. Ing. Petrom Demčkom,

Zdroj: Časopis Urob si sám

Kedy je správny čas vymeniť hubku na riad ?

Ak vám záleží na hygiene v domácnosti, určite viete, že medzi miesta, kde sa najviac darí baktériám a plesniam, patria aj hubky na riad. Kedy je najvyšší čas vymeniť používané špongie za nové? Je bezpečné čakať, kým začnú páchnuť alebo rozpadávať sa?

• Všeobecné pravidlo hovorí, že by sme ich mali vymieňať za nové každé dva až štyri týždne. To sa, samozrejme, líši podľa toho, ako často ich používate a ako dobre sa o ne staráte.

• Ak si nie ste istí, či už treba vymeniť špongiu za novú, alebo je ešte bezpečné ju pár dní používať, určite radšej kúpte novú. Hygiena v kuchyni a v kúpeľni by mala byť prvoradá, tak zbytočne neriskujte šírenie potenciálne nebezpečných mikroorganizmov (o to viac, keď máte domáce zvieratá a/alebo malé deti, či problémy s imunitou a alergiami).

Ako zistíte, že je čas nahradiť starú špongiu novou?

• Na to, či hubka na riad alebo čistenie kúpeľne potrebuje vymeniť za novú, neraz stačí len pohľad. Usadené nečistoty, škvrny z umývania riadu alebo upratovania hovoria jasnou rečou. Taktiež ju vymeňte, keď aj po dôkladnom opláchnutí zanecháva škvrny.

• Z hubky sa šíri kyslý zápach

• Ak hubka síce vyzerá dobre, ale šíri sa z nej kyslastý nepríjemný zápach, je to jasné znamenie, že patrí do koša. Rovnako ako na všetkých ostatných látkach, ktoré zostanú vlhké po dlhšiu dobu, aj na špongiách môže vyrásť pleseň. Akokoľvek hubka páchne, potrebuje akútnu náhradu za novú.

• Špongia sa rozpadá - Neraz sa stane, že menej kvalitná špongia sa začne rozpadávať skôr, ako začne vykazovať akékoľvek iné známky opotrebovania. Štiepenie či trhanie špongie znižuje jej účinnosť, takže ju určite vymeňte skôr, ako sa zničí.

• **Náš tip** - Ubezpečte sa, že vždy okrem čistej hubky používate aj dobrý čistiaci prostriedok.

Mal by rozkladať masť, zvyšky jedla a ďalšie nečistoty aj v hubke, čím ju jemne čistí.

• Nepamätáte si, kedy ste naposledy vymenili špongiu? V tom prípade neváhajte ani chvíľu a zaobstarajte si vopred rovno celý balíček hubiek, aby ste ich mohli podľa potreby meniť. Ak varíte denne a často drhnete hrnce a panvice, je zrejmé, že budete musieť špongiu vymeniť častejšie, ako keď varíte raz za týždeň.

• Taktiež platí, že pri umývaní hrncov a nádob od varenia sa hubka viac zničí, ako keď umývate len taniere, na ktorých ste mali polotovary či kúsok chleba.

• Základom je nenechávať špongiu na dne umývadla ani vlhkú kdekoľvek na pulte. Umiestnite ju na vzduch, aby sa čo najskôr vysušila a nešírili sa ňou neželané mikroorganizmy. Dobrou pomôckou je držiak na špongiu, ktorý pripevníte na bok umývadla, aby mohla rýchlejšie vyschnúť.

Sabína Zavarská Môjdom

Ako vyčistiť drevenú dosku na krájanie od baktérií a škvrn?

V kuchyni sú drevené dosky praktickým pomocníkom takmer pri každom varení, sekaní či krájaní. Samozrejme, môžete namietat, že existujú doštičky z rôznych materiálov, avšak práve drevené majú mnoho kladných vlastností, pre ktoré sa spomedzi ostatných materiálov považujú za najlepšiu možnosť. O drevo je však potrebné sa náležite starať. Ukážeme si preto spôsob, ako dosky na krájanie čistiť a udržiavať, aby vám dlho vydržali.

Pri kúpe drevenej dosky si vyberajte si podľa toho, čo na nej budete krájať, teda či to bude mäso, ryba, zelenina alebo chlieb. Veľkosť závisí aj od vašich osobných preferencií – malé dosky vám občas nepostačia a veľké sú ťažké a objemné. Akú veľkosť teda zvoliť? Ideálne miery dosky na krájanie sa pohybujú od 25×40 cm a vyššie.

Ako si vybrať kvalitnú drevenú dosku

Drevo je veľmi odolný materiál, a to sa ukazuje aj v prípade dosiek na krájanie. Pri rezaní síce dochádza k malým škrabancom a rezom, no tie sa časom dokážu sami zaceliť. Drevo je tiež baktericídne, čo oceníte z hľadiska hygieny. Pri použití drevenej dosky sa vám navyše netupia nože, a preto vám aj dlhšie vydržia.

Pri výbere dosky na krájanie berte do úvahy, z akého dreva pochádza. V obchode nájdete aj produkty z mäkkého dreva, ako je napríklad borovica či breza. Tie sa však ľahko rozpadávajú a absorbujú pachy aj vodu. Využitie však nájdú napríklad pri krájaní chleba.

Ak chcete stavať na kvalitnú dosku, poobzerajte sa po tvrdom dreve. Doska z dubu nepraská, nedochádza k jej deformácii ani absorbovaní pachov. Podobnou voľbou je aj akácia, z hľadiska ceny však patrí k drahším výrobkom. Lacnejšou alternatívou je prevedenie z masívneho dreva hevea, čiže kaučukovníka.

Dosku z mäkkého dreva oceníte napríklad pri krájaní chleba.

Vybrať si môžete aj bambusové dosky – sú rovnako praktické, vhodné aj ako dekorácia a nepoškrabú sa. Majú však aj jednu nevýhodu – bambus je bylina, a tak nemá masívne drevo. Dosky sú často vyrobené z tenkých pruhov, zlepených k sebe lepidlom obsahujúcim formaldehyd. Ten sa dokáže kumulovať v orgánoch a spôsobiť otravu. Zvážte tieto faktory pri samotnom výbere.

Pozor si dajte aj pri plastových doskách. Sú lacnejšou alternatívou k drevu a dajú sa ľahko udržiavať, avšak sa ukázalo, že na plaste ostane po použití viac baktérií ako na drevených doskách. Dôsledkom toho je aj nepríjemný zá-

pach. Navyše plastová doska sa nikdy úplne nedezinfikuje a ostávajú na nej škrabance. Ďalším mínusom je uvoľňovanie plastových častíc pri krájaní a rezaní do samotných potravín.

Na plastových doskách na krájanie zostáva viac baktérií ako na drevených, navyše sa pri jej používaní môžu do jedla uvoľňovať plastové mikročastice.

Ako sa starať o dosky na krájanie

Aj pri doskách na krájanie platí, že ak sa o ne dobre postaráte, dlho vám vydržia. Navyše tým môžete predchádzať chorobám z baktérií, ktoré sa na ich povrchu hromadia. Existuje niekoľko pravidiel, ako s doskami správne zaobchádzať:

1. Dosky dlho nenamáčajte

Drevenú dosku umývajte iba ručne, v žiadnom prípade ju nekladajte do umývačky riadu. Po jemnom umytí ju utrite a nechajte uschnúť. Vyhybajte sa aj dlhému sušeniu, ktoré môže za vznik prasklín. Dosku najlepšie postavte do zvislej polohy, aby voda stekala rovnomerne a potom ju utrite do sucha.

2. Natrite ju olejom alebo voskom

Na to, aby doska vydržala čo najdlhšie, je potrebné ju pravidelne natrieť olejom. Dobrou voľbou je kokosový olej, má totiž antibakteriálne vlastnosti. Taktiež môžete použiť včelí vosk. Obe vedú obnoviť vlhkosť a lesk dreva a tiež vytvoriť ochrannú bariéru proti vode či škvrnám. Olej alebo vosk votrite do doštičky pomocou handričky alebo papierovej utierky a zvyšok utrite.

3. Správne ju skladujte

Ak dosku na krájanie práve nepoužívate, skladujte ju na suchom a chladnom mieste. Nikdy však na ňu nekladte iné predmety a ani ju nenechávajte na kuchynskej linke, prípadne na inom povrchu v horizontálnej polohe. Doska tak zachytí vlhkosť a rozvinie sa v nej plesň. Radšej ju postavte zvislo, alebo ju zaveste na háčik.

4. Odstráňte pachy a škvrny

Jednou z nevýhod dreveného povrchu dosky je absorpcia pachov. Tomu pomôže zabrániť pravidelné posypanie sódou bikarbónou. Ak sa vyskytnú okrem pachov aj škvrny, použite hrubú morskú soľ. Nasypte ju na dosku a nechajte cez noc pôsobiť. Na druhý deň dosku umyte a vysušte.

5. Opravujte praskliny

Ak sa na doske predsa vyskytnú praskliny, trhliny alebo hlboké škrabance, nečakajte a opravte ich čo najskôr. Na opravu drobných defektov môžete použiť lepidlo na drevo (praskliny, trhliny), brusný papier alebo minerálny olej.

6. Umyte ich po každom použití

Ak sa chcete vyhnúť bakteriálnej nákaze (napr. salmonelou alebo e.coli), dosku vyčistíte po každom použití. Obzvlášť to platí v prípade, ak na nej krájate surové mäso alebo ryby. Umyte ju špongiou a saponátom, opláchnite vodou a nechajte vysušiť. Tiež ju pravidelne – aspoň raz týždenne – dezinfikujte.

Ako vyčistiť drevené dosky na krájanie?

Dostávame sa k samotnému čisteniu. Je jednoduché a väčšinu z prostriedkov máte pravdepodobne poruke.

Budeme potrebovať:

- saponát na riad
- špongiu
- sódu bikarbónu
- ocot, najlepšie biely (je účinnejší)
- citrón
- peroxid vodíka (voliteľný)

Na pravidelné čistenie stačí, keď drevenú dosku jemne umyjeme saponátom a špongiou. Vyhnite sa agresívnym čističom, ktoré by mohli drevo definitívne poškodiť.

Dezinfekcia - Tu máte na výber z niekoľkých možností dezinfekčných prostriedkov: jedlá sóda, ocot, citrón alebo peroxid vodíka.

Ak chcete dezinfikovať pomocou sódy, nasypte dostatočné množstvo na dosku a nechajte chvíľu pôsobiť. Potom vezmite polovicu citróna a vydrhnite dosku ešte ním. Kyslosť citrónovej šťavy spôsobí zánik baktérií na povrchu a tiež zlikvidujete pachy, ktoré sa na ňom nahromadili. Po použití citróna sa škvrny z dosky zosvetlia a drevo sa rozjasní. Hodí sa to najmä pri znečistení dosky zeleninou alebo ovocnými šťavami.

Na čistenie a dezinfekciu domácnosti stačí ocot. Je to fakt alebo mýtus? Čo na to odborníci?

Pri destilovanom bielom octe ho jednoducho nastriekajte na povrch a utrite do sucha. Jeho kyslosť je podobná ako pri citrónu a tiež zabíja baktérie aj pachy.

Na dezinfekciu peroxidom vodíka použite jeho trojpercentnú koncentráciu. Nastriekajte ho na dosku, nechajte pôsobiť a opláchnite. Peroxid zabíja baktérie tým, že rozbije ich bunkovú stenu. Pri použití šumi.

Sušenie

Po čistení, ako aj dezinfekcii dosku dôkladne vysušte handričkou alebo papierovou utierkou. Postavte ju do zvislej polohy a nechajte uschnúť. Pamätajte si aj ďalšie rady spojené s používaním dosky a jej údržbou, a pravidelne ich aplikujte aj vo vašej domácnosti.

Zdroj: iStock

Dobré vedieť - Expirácia niektorých potravín

Možno budete prekvapení, no mnohé bežné potraviny končia v našich košoch príliš skoro. Pozrite si zoznam 10 potravín, ktoré majú neuveriteľnú životnosť.

1. Vajíčka

Mnohí majú pred vajíčkami rešpekt, no ne treba sa riadiť len dátumom „spotrebujte do“. Ak ich skladujete v chlade, tepelne neupravené vajíčka zostanú čerstvé ešte tri týždne po spomínanom dátume. Vajíčka vydržia aj po uvarení. Ak dáte uvarené vajíčko do chladničky, bude vhodné na konzumáciu ešte týždeň.

2. Citrusy

Pred skazením chráni pomaranče, grepy či citróny hrubá šupka až po dobu šesť týždňov. Ani pleseň neznamená, že musíte citrus okamžite vyhodit do koša. Šupku stačí ošúpať a skontrolovať dužinu. Ak do nej pleseň neprenikla, stále môžete citrus zjesť.

3. Lahôdkové mäso

Mäsové výrobky vo vákuovom obale vám vydržia neotvorené dva až tri týždne od zakúpenia. Vákuové vrecká chránia mäsové výrobky pred kyslíkom, čím bránia množeniu baktérií. Po otvorení vrecka zjedzte jeho obsah do troch až piatich dní.

4. Cestoviny

Cestoviny či špagety prakticky nepodliehajú skaze. Skladujte ich v hermeticky uzavretom obale a nemusíte mať najmenšie obavy uvariť ich aj po desiatich rokoch. Možno trochu stratia chuť, no žiadne riziko vám nehrozí.

5. Med

Uskladnený v suchom a tmavom prostredí môže vydržať roky. Rovnako ako v prípade sušeného ovocia aj tu platí, že vysoký obsah cukru napomáha túto surovinu konzervovať. Chuť vynikajúco aj po niekoľkých rokoch. V tekutom stave vydrží len nejaký čas a potom skryštalizuje (scukornatie). Po čase sa môže mierne zmeniť aj jeho farba. To mu však na kvalite určite neuberá. Ak vám prekáža jeho tuhá konzistencia, stačí ho v skle ponoriť do hrnce s teplou vodou.

6. Ryža

Našli ste v komore roky zabudnutý balíček ryže? Smelo ju uvarte! Bude stále rovnako dobrá ako v deň, keď ste ju priniesli z obchodu. Dokonca jej neprekáža ani to, ak je už balíček otvorený. Na jej trvanlivosť ani chuť to nemá vplyv. Toto platí pre každý druh ryže okrem hnedej.

7. Kečup a horčica

Ďalšími výrobkami, ktoré môžete mať na poličke uložené dlhé mesiace, sú kečup a horčica. Originálne neotvorené nádoby s kečupom vám takto vydržia až šesť mesiacov po dátume spotreby. Horčica je na tom ešte lepšie. Neotvorené balenie vám vydrží až rok po dátume spotreby. To isté platí aj pre sójovú omáčku.

8. Ocot

Ocot je v domácnosti skvelý pomocník. Okrem konzumácie ho mnohí používajú aj ako prostriedok na čistenie. Na obe využitia je vhodný aj po uplynutí dátumu spotreby. Kvalita aj účinky zostávajú. Jeho vysoká kyslosť totiž pôsobí ako prírodný konzervant. Ten bráni rastu

choroboplodných zárodkov, takže vydrží neobmedzene dlho. V niektorých druhoch sa môžu časom objaviť farebné zmeny alebo zákal, čo však neovplyvňuje chuť ani kvalitu.

9. Mlieko

Je mlieko po záruke bezpečné? Áno, ale nie každé. Závisí to od toho, koľko tuku obsahuje. Mlieko bez obsahu tuku vydrží sedem až desať dní. Plnotučné však môžete pokojne vypíť aj päť až desať dní po dátume spotreby. Samozrejme, ak mlieko zmení farbu, divne zapácha a sú v ňom hrudky, je to jasný signál, že by ste ho už piť určite nemali. Nemliečne nápoje, ako napríklad sójové mlieko, vydržia ešte dlhšie. Ak neboli otvorené, sú vhodné na konzumáciu aj mesiac po dátume spotreby.

10. Vanilka

Vanilínový extrakt tak rýchlo neminiete. Ak ho uschováte vo vzduchotesnej nádobe na tmavom a studenom mieste, vydrží vám, podobne ako med, niekoľko rokov.

Zdroj: SHUTTERSTOCK

Na zamyslenie do nového roku 2024

Prijímaj sám seba! Spoznávaj seba, svoje prednosti i slabosti. Vybuduj si k sebe úctu, ale neber sa veľmi vážne. **Hovor o tom!** Hovor o tom, čo ťa trápi a z čoho máš obavy. Ale podel sa aj o svoju radosť. **Buď aktívny!** Život sa stále mení. Vždy je za čím ísť. Stanovuj si nové ciele hoci aj malé a choď za nimi. **Uč sa nové veci!** Vždy je niečo, čo sa dá učiť. A aj keď sa ti niečo nepodarí, vždy si môžeš povedať „aspoň som to skúsil“.

Stretávaj sa s priateľmi! Buď otvorený vzťahom. Sympatie a priateľstvo sú zdrojom radosti v živote. **Neváhaj požiadať o pomoc!** Ak cítiš, že tvoje bremeno je príťažké, požiadať o pomoc. **Zapoj sa a pomáhaj!** Zaujímaj sa o to, čo sa deje okolo teba. Snaž sa pomáhať tam, kde je to potrebné a kde sa to dá. **Rob niečo tvorivé!** Každý z nás môže byť tvorca. Neboj sa žiadnej kritiky, dôležité je to, čo pri tvorbe zažiješ a ako sa pri tom cítiš. **Oddychuj a uvoľni sa!** Uč sa oddychovať a hľadaj veci a činnosti, ktoré prinášajú radosť a relax. **Zdolvaj prekážky!** Každá životná prekážka je novou príležitosťou na rast a zmenu. **Neboj sa snívaj!** Vytváraj si sny, pomôžu ti definovať to, k čomu sa chceš priblížiť. **Ži tu a teraz!** Minulosť je mŕtva a budúcnosť ešte len vytváras. Jediná realita je práve teraz.

Na zamyslenie

■ *Nikto si ešte nepokazil žalúdok jedovatým slovom, ktoré nevyslovil ale prehltol.*

Sir Winston Churchill | Anglické príslovie

■ *Ak chceš byť múdрым, nauč sa rozumne pýtať, pozorne počúvať, pokojne odpovedať, a keď nemáš čo povedať, prestaň hovoriť.*

Johann Kaspar Lavater

■ *Vie si niekto spomenúť, kedy neboli ťažké časy a nebol nedostatok peňazí?*

Ralph Waldo Emerson (1803 – 1882)

■ *Nakoniec majetok nič neznamená, ambície sú iba detinská fantázia.*

Dokonce aj krása pomíne – a všetko sa zjaví v novej perspektíve. A zostane jedine láska.

Charlotte Gray

Z histórie Barce

Odborná škola pre domáce povolania

Odborná škola pre domáce povolania v Barci, rok 1935 – 1938, patrila do skupiny odborných škôl pre ženské povolania. V dobovej tlači bola označovaná ako gazdinská alebo hospodárska škola. Sídliť v pôvodne renesančnom kaštieli zo 17. storočia, ktorý nechal jeho majiteľ gróf Karol Zichy v roku 1910 prestavať v secesnom slohu, dnes miestny úrad mestskej časti Košice – Barca, Abovská 32. Jej úlohou bolo prakticky a teoreticky vzdelávať dievčatá podľa požiadaviek, ktoré kládla súdobá spoločnosť na ženy. Vyučovanie na Odbornej škole pre domáce povolania v Barci sa začalo 15. septembra 1935. Išlo o prvú školu takéhoto typu na východnom Slovensku. Riaditeľkou sa stala skúsená pedagogička Mária Branecká, ktorá pôsobila ako učiteľka presne na takomto type škôl v iných častiach Slovenska.

Košický fotografický Györi a Boros pravdepodobne na zákazku fotografoval exteriér a interiér kaštieľa hneď v prvom školskom roku 1935/36. Vďaka tejto fotodokumentácii na sklenených negatívoch máme možnosť vidieť viaceré miestnosti školy. V triede boli umiestnené lavice so šuplíkmi, výškovo nastaviteľná tabuľa s možnosťou nasvietenia. Žiačky mali k dispozícii aj spoločenskú miestnosť na trávenie voľného času. Priestranná kuchyňa s vybavením, riadom, pohármi vynikajúco spĺňala podmienky na praktickú výučbu varenia, pečenia a stolovania. Žiačky pochádzajúce z chudobnejších pomerov mohli dostať podporu. Napriek tomu, že sa škola nenachádzala priamo v meste, bolo možné sa do Barce dostať vlakom približne za 10 minút

alebo cestou z Legionárskeho námestia, dnes Námestie osloboditeľov, priamo smerom na juh.

Dievčatá počas štúdia získavali mnohé poznatky a zručnosti potrebné na vedenie domácnosti alebo malého hospodárstva. Išlo napríklad o šitie, varenie, zaváranie, pranie, žehlenie a pod. Na výstave žiackych prác plagát uvádzal takmer 40 druhov odevu, textilu a doplnkov, ktoré by žiačka školy mala zvládnuť ušit: mužská a ženská bielizeň, detská bielizeň, pyžamo, obliečky, obrusy, prikrývky, zástery, halenky a pod. Každá žiačka totiž musela ovládať šitie, vyšívanie a jemné ručné práce. Z praktických zručností pri prácach okolo domu sa učili chovať hydinu, ošipané a drobné záhradkárské práce.

Pri praktickom vyučovaní sa študentky delili do troch skupín. Prvá skupina sa venovala nákupu potravín, vareniu, pečeniu zákuskov a chleba. Žiačky a zúčastňovali na zakáľačke, pripravovali stolovanie a venovali sa rôznym kuchynským prácam. Druhá skupina sa venovala praniu a žehleniu. Tretia mala na starosti hydinu, ošipané, záhradu, park a zaučali sa pri spracovaní mlieka na maslo a syry. V teoretickej časti sa vyučovali všeobecnovzdelávacie predmety, odborné a hospodárske predmety a kreslenie rôznych strihov.

Magda Rybovičová, jedna zo študentiek školy v pomerne dlhom článku propagovala výhody a potrebu štúdia na takejto škole, hlavne pre dievčatá z vidieka. V jednom odstavci článku zhrnula niektoré praktické zručnosti, ktoré žiačky získavajú „V hospodárskej škole sa naučíme,

ako máme zachádzať s dieťaťom novorodeným až po jeho dospelosť. Učíme sa variť a chutne pripraviť jedlá, takže k nám môže prísť aj cudzí na návštevu a bude spokojný s našim privítaním a pohostením. Všetky sa učíme kravy dojiť, kŕmiť husi, kačky, zostaviť kŕmnu dávku pre hydinu, dojnice a iné. Vieme teoretické ponaučenia uplatniť tiež v praxi.“

Študentky sa podobne ako študenti iných odborných škôl aktívne alebo pasívne zúčastňovali rôznych školských výstav. V marci 1937 si napríklad šli pozrieť ovocinársku výstavu, ktorú usporiadala Župná hospodárska a lesnícka jednota v spolupráci so Štátnou vyššou hospodárskou školou v Košiciach. Na krajinskej výstave poľnohospodárskych škôl v Košiciach v lete 1938 sa každá škola prezentovala určitou oblasťou. Barčianska škola ukazovala návštevníkom správne a nesprávne zariadenia kuchyne.

Spracované z knihy Dušana Béreša a Alžbety Šnieško „Obrázky z prvorepublikových Košíc: Školstvo 1918 – 1938“ vydané v roku 2023 Východoslovenským múzeom v Košiciach.

